

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELNIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tári, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	—	
Félévre — — — — —	4 "	—	
Negyedévre — — — — —	2 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	

A kilencszázados magyar kereszténység ünnepei.

A magyar keresztény lélek hatalmas megvilágító közönségei voltak azok az ünnepek, amelyek hazánk katolikusai aug. 15—20. napjain Esztergomban és Budapesten a magyar kereszténység és királyság kilencszáz éves múltja emlékére rendeztek.

Árpád-házi királyaink koronázó városában. Esztergomban, aug. 15-én Boldog Asszony napján a király képviselőjének, az ország főpapságának, az állam-hatalom képviselőinek s több ezerre menő kath. hívőnek a jelenlétében tartotta az ország biboros herceg-primása a hálaadó Isten-tiszteletet. Magasztos nap volt ez, a letűnt idők emlékein csüngött a király és nemzet, mi megráztunk térdeltünk a gyönyörű szép basilika oldalában levő szent István-kápolnában, hol első szent királyunk s többen a nemzet nagyjai a keresztiséget telvették s azért imádkoztunk, hogy az ünnepély ne legyen muló jellegű, hanem szent. István szelleme ujjaljon meg és éljen tovább királyunkban és nemzetünkben.

Aug. 17—20. napjain voltak az ország szívében Budapesten a magyar kereszténység ünnepei, az ország minden részéből körülbelül 4000 ember gyűlt össze biznyságot tenni arról, hogy ősi hagyományaink élnek bennünk, s hogy azon alapokon akarunk tovább építeni, a melyeket első szent királyunk rakott le s a melyek kilencszáz esztendő viszontagságai után is állanak. Országunk minden rendje képviselve volt ezen ünnepeken. Három napon át nyilvános és szakosztályi ülésekben lelkes férfiakról — ugy egyházi, mint világiaktól — tanultuk meg, hogy miképen kell vallási, erkölcsi és anyagi bajainkon segíteni. Igazi, alkudni nem tudó kath. elveket hallottunk e

napokon s nagy lelki örömeinkre szolgált, hogy az ébredező katolicizmus ily magasztosan nyilatkozik meg.

Rágondolva a nagygyűlés működésére, egy nagy-szerű képben tűnik az fel előttünk. A nyilvános ülések előadásai mintegy kereteket adtak, a melyekbe a szakosztályi ülések szépen helyezték bele az egyes képeket.

Zichy Nándor gróf a kath. magyarság elismert vezére beszélt a királyról és a hitélet fejlesztéséről, beszélt meggyőzően, nyíltan, lelkesedéssel; volt szó a nyilvános üléseken a népnevelésről (Mayer Béla v. püspök), a kath. sajtóról (Margalits Ede dr. egyetemi tanár), a kath. hittudományról (Prohászka Ottokár, dr. spirituális), továbbá a katolikusok társadalmi feladatairól (Zlinszky János dr.), a kath. egyetemről (Mihályffy Akos dr.), a keresztény szocializmusról (Giessvein Sándor dr.).

Ime vannak kath. tudósaink, íróink és társadalmi vezértérftaink, kik bátorító példákkal szolgálnak a jövőre nézve. A nyilvános ülések eme nagy-szerű tárgyalásait értékessé tette, részletesen kidolgozta, azután a négy szakosztály, melynek működéseiről és határozatairól részletesebben alább számolunk be.

Nem lenne teljes a kath. nagygyűlésről ezen ismertetésem, ha meg nem emlékezném ifj. Zichy János gróf, elnökről ki magas színvonalon álló megnyitó jával és a nyilvános ülések tapintatos vezetésével mindenkinek elismerését és becsülését érdemelte ki.

Méltó befejezése volt a magyar kath. ünnepegeknek a szent István napi körmenet. Az annyi sok jót tevő drága szent jobb kéz körülhordozása alkal-mával ismét egyesült király és nemzet. Oh mily magasztos látvány! 35 ezer ember jött fel Budapestre ez ünnepélyes alkalomra, kilencszáz esztendő öröme és bánata jutott eszünkbe s az, hogy első szent királyunk

alakja, ha még oly messzeségben van is — varázsló erővel bír nemzetünk minden egyes tagjára. A Te szent jobbod az életet képviseli oh dicsőült, Te nem vagy olyan mint a többi nagyjaink, Te élsz az örök hazában, könyörögi érettünk!

Az országos katolikus nagygyűlés határozatai.

I. Szakosztály.

Katolikus közügyek.

1. Az egyház és a papság.

Előadó: Palotay László, nagyvárad kanonok.

Határozat.

1. Az Országos Kath. Nagygyűlés kimondja, hogy Jézus Krisztus mint a megváltó Isten által Szt. Péterem mint sziklára alapított egyház, az egyedüli igaz és üdvözítő egyház, s hogy Péter az egyházban, mint Krisztusnak földi helytartója és az egyháznak látható feje, nemcsak főhatalom- és méltósággal, hanem személyes eszathatatlansággal is fel volt ruházva.

2. Az Országos Kath. Nagygyűlés kimondja, hogy Péternek az egyházban törvényes utódai a római püspökök, kiket mi pápáknak nevezünk, kik a hit és erköles dolgában mindazou kiváltságokkal és tulajdonságokkal bírnak, melyekkel Krisztus Pétert felruházta.

3. Minthogy a pápák a történet szerint ezer éven felül világi fejedelemségi joggal bírtak, mely jog az isteni Gondviselésnek munkája volt a Kath. Nagygyűlés kimondja: hogy a pápa jelenlegi, mint erkölesi fogolyuak helyzetét fájó szívvel személi, szenvedésében osztozik, s világi hatalmának visszanyerését, a világon élő katolikusokkal együtt lelke mélyéből kívánja; a pápa a mi Atyánk, az ő ügye a mi ügyünk is, mint kik biv gyermekei s engedelmes alattvalói vagyunk, s őt szükségében fillereinkkel segítségülzük, mert amit nekünk adunk, Istennek adjuk, mint akinek előföldön helyettese.

2. A külföldön élő magyar katolikusok gondozása.

Előadó: Robitsék Ferenc dr., esperes.

Határozat.

Az Országos Katolikus Nagygyűlés a külföldön élő magyar katolikusok gondozására vonatkozólag a következő eszközöket kívánja igénybe venni:

1. a külföldön élő magyar katolikusok gondozására leghatásosabb eszköz a Szent-László Társulat minél nagyobb-mérvű támogatása, mert nevezett társula kitűzött célja a külföldi, nevezetesen a keleten élő magyarok gondozása vallásos és nemzeti szempontból;

2. hogy a Szent-László-Társulat lehető széles körben való megismertetésére nemcsak a templomot, a sajtót tartja alkalmasnak, hanem kívánatosnak véli, hogy az ifjabb papi jnemzedék a szemipáriumokban, a serdültebb ifjúság a középiskolákban, sőt a növendékek az elemi iskolák felsőbb osztályai-ban figyelmenntessenek a Szent-László-Társulat céljaira, mert nem lenne üdvösebb dolog, mint az ifjúság szívét minél korábban a hit áldásainak és a nemzeti érzület főnaégének megnyerni lelkesedéseinek irányt szabni és cselekvésre teret nyitni;

3. kéressék fel az ország bitoros hercegprímása, hogy a bukovinai magyaroknak, egyházi szempontból, valamely magyar püspök joghatósága alá való helyezése iránt tárgyalásokat indítson méltóztatssák;

4. amennyiben pedig a tárgyalások megindíthatók nem volnának, vagy csak hosszú idő múlva vezethetnének, az ügy bonyolult voltánál fogva sikerre, a bukovinai magyarok özött teljesítendő vallásos és nemzeti misszióra volna a magyarországi papság figyelme felhívandó. Ha csak egy-két

évre vállalkozik magyar pap e szép feladatra, egyházának és nemzetének elismerését érdemelné ki, javadalmiaink bazafias és vallásos érzelmű kegyurai pedig módot találhatnának érdemeinek megjutalmazására;

5. hasonló vállalkozásra volnának buzdítandók vallásos és bazafias érzelmű tanítóink is. A magas kormány, az iskola-fentartók biztosíthatnának az illetőknek egy-két évi működés után, itthon állást és talán azt az előnyt is, hogy ott töltött éveik a nyugdíjba beszámíthatnak;

6. fel kell kérni a Szent-László-Társulatot, hogy rendszeresen vegyen fel némi összeget, erejéhez képest, a bukovinai papság segélyezésére;

7. a Nagyméltóságú püspöki kar, egyes intézetek, maga a kormány, sőt egyesek felkerendők, hogy egyes bukovinai ifjakat akár papi, akár tanítói pályára képeztesse. Ez volna a leggyökerebb megoldás, jötehetségtől, értelmes bukovinai magyar ifjakban nincsen hiány, sőt akadna oly szülő is, aki szerény vagyonával — mely bár nem elegendő gyermekének magasabb kiképezetésére, mégis mindene lévén — leköti magát, hogy a gyermekeire fordítandó költséget megtéríti, azon esetre, ha gyermeke a kezdeti pályán megmarad, de nem Bukovinában keres legalább néhány évre alkalmazást.

3. A katolikus egyesületi ügyről.

Előadó: Major Ferenc dr., orsz. képviselő.

Határozat.

1. Az Országos Katolikus Nagygyűlés a katolikus egyesületektől várva legelső sorban a katolikus társadalmi élet megerteremtését, a katolikus öntudat ápolását, a katolikus közvélemény megerősítését: a katolikus egyesületi ügy felkarozását, a magyar katolicizmus egyik legfontosabb érdekében tekinti napjainkban.

2. Az Országos Katolikus Nagygyűlés különösen óhajtja, hogy a katolikus egyesületi tevékenység terén, az egyháziakkal egyetértve, s az ő támogatásuk mellett, kiváltképeu a világi katolikusoknak adassék működési tér, hogy ezáltal alkalom adassék a viági katolikusoknak egyházu k érdekében munkálkodni, egyházuk ügyeit szolgálni.

3. Az Országos Katolikus Nagygyűlés a kath. egyesületi ügy előmozdítása érdekében tisztelettel kéri a Nagy méltóságú püspöki kart, hogy a katolikus egyesületi ügyet körleveleikben újra és újra papságuk és híveik figyelmébe ajánlják; a papnevelő-intézetek előjáróit pedig arra kéri, hogy a papnövendékek figyelmét a kath. egyesületi ügyre, annak fontosságára, már jöveve felhívni sziveskedjenek.

4. Az Országos Katolikus Nagygyűlés örömmel látván a kath. egyesületi ügy fölendülését hazánkban, köszönetet mond a Kath. Körök Országos Szövetségének ez irányban kifejtett működéséért, köszönetet mond különösen a jelen Nagygyűlés összehívásáért és rendezéséért, s a jövő nagygyűlések szervezését ugyancsak a Magyarországi Kath. Körök Országos Szövetségére óhajtja bízani.

4. A keresztény Kbaritász szervezése Magyarországon

Előadó: Izsóf Alajos.

Határozat.

Az országos Kath. Nagygyűlés mélyen át van hatva annak tudatától, hogy a modern társadalom kialakulásában, szociális vajadásában az államalkotói igazságszágon kívül a keresztény felebaráti szeretet műveire és intenzív működésére is elengedhetlenül szükség van. Ezen nagy elv gyakorlati kivitele céljából égető szükségét látja annak, hogy ezen társadalmi aktív keresztény felebaráti szeretetnek immár buzgó, rátermett férfiakból egyközponti egyetemes szerve teremtsék. Megbízta tehát a Nagygyűlés a Magyarországi Kath. Körök Országos Szövetségének elnökségét;

1. hogy ezen központi bizottságot alkalmas férfiak ki-szemelésével és bevonásával itt Budapestea mielőbb alakít-sa meg;

2. a megalakult bizottságnak járjon mindenkép kezére, úgy általában külső tekiütélyenek stályával, mint specialiter

az összes magyarországi kharitativ intézményekkel való szerves összeforrasztásával:

3. nyújtsón segídelzet e központi bizottságnak abban is, hogy az a privát érintkezések, ülésezések, esetleg röpiratok, esetleg egy időszaki folyóirat kiadásával, szóval a modern élet minden eszközével bangulatot, közszellemet, érdeklődést kelthessen a ker. Kharitasz számára, a ker. magyar társadalom széles rétegeiben:

4. elvárja a Nagygyűlés a Magyarországi kath. Körök Szövetségének elnökségétől, hogy a legközelebbi katolikus nagygyűlésen akár maga, akár ezen akkor már megalakított központi Kharitativ-bizottság útján jelentést teend az első 3 pont végrehajtásáról. Meddőség esetén az okoknak tüzetes és őszinte megjelölését kérjük.

(Folyt. köv.)

Az eucharisztikus kongresszus.

A kath. nagygyűlés elveket, eszméket hirdetett, melyekkel a kath. társadalmi életet szervezni és vezetni lehet; az eucharisztikus kongresszus a ker. praktikus élet mélyítésére, a ker. szeretet kiterjesztésére, a hitbuzgalom fokozására törekedett. Kapcsolatban a kath. nagygyűléssel aug. 16. 17. 18. 19. napjain tartotta e kongresszus üléseit; s szombaton este 6 órakor körülbelül 300 pap s 30 ezer hívő jelenlétében volt az eucharisztikus körmenet, melynél szebbet és fényesebbet nem láttak Budapesten s hozzá értők állítása szerint még külföldön sem.

A kongresszus elnöke *Püspök urunk* ő méltósága volt. A kongresszus tanácskozásain jelen voltak Császka kalocsai érsek mellett a Budapesten időző főpásztorok, továbbá többen a főrangnak közül, élükön püspök urunk nénye Palavicini Ede őrgrófné az országos oltáregyesület elnökével. Püspök urunk nagy hatást keltő megnyitó beszédjét egész terjedelmében hozzuk:

„Dicséretessék az Ur Jézus Krisztus! (Mindörökké amen!) Mélyen t. kongresszus! Az első magyar eucharisztikus országos kongresszust van szerencsém ő Eminenciájának, a bibornok hetcegprimásnak kegyes engedelmeiből és megbízásából ezennel megnyitni. Eucharisztikus kongresszusra gyűltünk össze. Mit jelent ez? Eucharistia — jó hálaadás. Jó hálaadást akarunk végezni a napokban, hálaadást mindazokért, amiket az Ur Jézus Krisztus által nyertünk; hálaadást azért, hogy megegyedte értünk nemzeti önállásunknak, fenmaradásunknak 900. évfordulóját; hálaadást azért, hogy megegyedte érni a mi szeretett, ősz királyunknak ötvenéves uralkodása után hetvenedik születésnapját; (Lelkes eljenzés.) hálaadást azért, hogy nemcsak megtartotta e hazában ősi katolikus szent igaz hitét, hanem — a mint önámítás nélkül mondhatjuk és állíthatjuk — napról-napra feléled a hit, amely talán éveken, évtizedeken át szunyadni, aludni látszott.

S kinek köszönjük ezt első sorban? A jelen idők egy tévedése az, hogy tulságig viszi, majdnem imádásig a személynek kultuszát. (Igaz! Ugy van!) Egy személyi kultusz nem veszedelmes, nem károsatos és soha nem jár hibás uton és ez az Ur Jézus Krisztus szent személyének kultusza. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.) Ezt a kultuszt, az Ur Jézus Krisztus kultuszát emelni, lángra lobbantani, feléleszteni, az életbe átvinni van hivatva az eucharisztikus kongresszus is. Ha visszapillantunk az anyaszentegyház történetére

azt találjuk, hogy az eucharistia, ez az isteni adomány, az Ur Jézus Krisztus végtelen szeretetének ezen záloga nem minden időben részessült egyforma tiszteletben, nem minden időben járultak a hívek ahhoz egytorma buzgóssággal és gyakran

Es miért van ez? Az eucharistia létele mintegy hőmérője a vallásos életnek. Hogyan értem ezt? Tehát, amidőn gyakran áldoztak, akkor volt a hitélet a legvirágzóbb? Korántsem! Voltak idők — és nem is olyan nagyon régen, a középkorbau — amidőn a legnagyobb szentek csak ritkán járultak a legméltóságosabb oltáriszentséghez. És miért? Oh azért, mivel a hit eleven volt minden szívben, nem volt szűkség erre a felmelegítő, felbuzdító eszközre. De amidőn a hit kezdett kialudni a szivekből, amidőn az erkölcsök kezdtek meglazulni, midőn a családi élet szentsége kezdett figyelembe nem vétetni, amidőn az ifjuság erkölcsi kezdtek hanyatlani: oh akkor az egyház mindig sürgette, csak járuljatok minél gyakrabban áldozni, mert ez a ti egyedüli mentőeszközötök! Ha a ti lelketeket meg akarjátok menteni, járuljatok gyakran az Oltáriszentséghez! Ime, ezt látjuk napjainkban. Amidőn az egész világ elfordul ugyszólván az Istentől, amidőn az egész világ olyan feltűtetessé lesz, amit szalad és bomlik a hiu, káprázatos külsőségek után, oh, akkor az Isten vonzza lelkeket, a bensőséges, hívő lelkeket oda vonzza magához, az eucharisztiahoz, hogy visszaadja annak az emberi szívnek megint azt az erős, azt az őnzetlen, azt az önmegtágadó hitet, amely képes magát feláldozni másokért, amely képes nagy tettekre serkenteni és buzditani. (Élénk tetszés.)

Igy van ez napjainkban és bálát adok az isteni Gondviselésnek, hogy azok az erős hullámok, amelyek az egész keresztény katolikus világon elterjedtek, végre bozzánk is elhatottak. Vége a közönynek, vége a hitidegségnek, mindenki a maga hatáskörében igyekszik az Ur Jézust jobban megbecsülni, az Ur Jézus tiszteletét jobban előmozdítani ott, az Oltáriszentségben. És milyen korszerű az épen ma, amidőn azt az emberit keresi mindenki! És mondja meg nekem, t. kongresszus, nem emberi-e az oltári szntseg is? Hiszen Jézus Krisztus, az Istenember, megközelít minket az oltári szentségben, odaadja magát nekünk, ott van köztünk éjlenappal, ott van a mi templomainkban, akar velünk közlekedni, akarja magát nekünk általadni.

Azért, t. kongresszus, ennek a kongresszusnak, minden egyes előadásnak minden egyes áhitatgyakorlatnak, annak a tüntető körmenetnek is nem tüntető a célja, hanem a mi belső hálaérzetiünknek szükségképeni nyilvánulása az. Erezzük, hogy nem tettünk eleget eddig az Ur Jézus nagy szeretetéhez mérten, kell, hogy megkérleljük őt nyilvánosan, tünepelesen azon közönyösségért, azon hidegségért, azon tiszteletlenségért, amelylyel őt illettük, az imádandó szentségben. Ime, mindezeknek csak az a célja, hogy mi bennünk, minden egyes tagjában e kongresszusnak az Ur Jézus Kristus iránti eleven hitet, szeretetet növelje. Hogyha visszatérünk haza, mindenki a maga hatáskörében igyekezzék ezt a tiszteletet, ezt az imádást terjeszteni, az Ur Jézusnak eucharisztikus uralmát itt ez országban biztosítani.

Azért engedjék meg nekem, mélyen tisztelt kongresszusi tagok, hogy kérve-kérem különösen az én szeretett paptársaimat, hogyha bazamegyünk, a mi templomunk, az legyen a mi szemünk fénye, az Ur Jézus lakását díszítsük fel, ha

magunknak talán szegényesen, szerényen kell is élnünk. Tartsuk nyitva azt a templomot! Lesznek mindig buzgó lelkek, akik nem hagyják egyedül az ő urukat Üdvözítőjüket, hanem ott fognak örködni, hogy szentségtelen kezek ne merjenek soba hozzányulni. Hagyjuk nyitva a templomokat a szomorkodó, a bánkódó lelkeknek. Oh, Istenem, mily vigaszt, mily erőt merítenek ők csak egy kis szentséglátogatásból is, amelyet élő hittel végeznek! Oh, hitoktatók, de szeretném valamennyiüket szívemhez ölelni, akik azokat a gyermekeket, akik a mai szemérmetlen és erköcstelen világban annyira veszélynek vannak kitéve, oda vezetik az Ur Jézushoz. Gyakran nem röstelik a fáradságot, ott ülnek óráhosszat a gyóntatószékben, csak hogy azokat az ártatlan lelkeket az erők kegyelmeivel táplálják, megedzzék és megtartsák őket szívöknek tisztaságában, meg ártatlanságukban, meg egészségükben, mert nincsen az egészségnek és a földi boldogságnak nagyobb megfontója az erköcstelenségnél. (Élénk tetszés és helyesítés.) Azt a tabernaclumot, az Ur Jézusnak földi lakhelyét, oh, azt szeretetöknek, odaadásunknak, a hívők áldozatkészségének minden eszközével tegyük az Ur Jézus méltó lakhelyévé. Soha ne forduljon az többé elő, a mi magyar templomainkban, hogy amíg a lakások szépek, tiszták, kényelmesek, addig az Ur Jézus Krisztusnak lakása telve porral, telve piszokkal, telve undoksággal, ugy, hogy az ember igazán szörnyűködve lép be azokba. Az az idő ne térjen többé vissza hozzánk, hogy az Isten jobban ne sújtsa minket, mint eddig is sújtott már. (Tetszés.)

Mélyen tisztelt kongresszus! Engedjék meg, hogy szívemnek őszinte háláját fejezzem ki a kongresszus nevében a nagyméltósági püspöki kar jelenlevő tagjainak. (Élénk eljenzés.) akik ide jönni kegyesek voltak, köszönetemet fejezzem ki a vidéki oltáregyesületnek és az Ur Jézus imáadására alakult egyesületek küldötteinek, akik távolról idefáradtak, idesiettek, hogy hitükről, amely mindnyájunk szívében él, nyilvános vallomást tegyenek. Engedjék meg, hogy ezeknek megköszönve a szíves megjelenést, az Ur Jézus Krisztus nevében és szeretetében ezen ülést megnyitottnak nyilvánítsam. (Hosszantartó zajos tetszés, eljenezés és taps.)

Ezután P. Tomesányi Lajos Jézus-társasági atya az Oltári szentségről hittani szempontból, Porabcsky József az oltáregyesületekről, Fischer Colbrie Agost praelatus kanonok az áldozás után való hálaadásról, Heneckamp kanonok pedig a gyakori áldozásról, végül Piszter Imre dr. a szent miséről tartottak előadást.

A következő napon szombaton déli 12 órától d. u. 2-ig folytatta a congressus tanácskozásait. Varga Mihály plebános az eucharisztika irodalmáról, Kutscher József pedig az egyházi ének és zenéről értekezett.

Ezután a kongressus határozatként kimondta, hogy évenként össze kíván gyűlni és pedig mindig más és más püspöki székhelyen.

Elnöklő püspök úrnak ajálja az eucharisztikus római zarándoklatot, mely a legszebb bódolat lesz a század alkonyán. Az esti körmenetre célozva kéri a congressust, hogy e körmenet ne csak tüntetés, hanem a magyar keresztény szívnek igazi engesztelő és hálaadó aktsa legyen. Mi papok különösen kérjük a kegyelmet, hogy ne uralkodjék más a mi szívünkön. Ne járjunk, fáradjunk más bűn dolgok után, ne örlödjünk jobban holmi kicsinyes földi kitüntetéseket, hanem

legyen a legnagyobb örömünk, ha egy lelket megnyertünk. Kérjük továbbá azt is, hogy ma a hívek igazán őszinte szívvel végezzék szent gyónásukat, legyen az oly gyónás, mely őszinte, törődött szívből fakad s akkor mindenesetre az mindnyájunknak nagy lelki előmenetelére fog szolgálni. Végezetül Kánter Károly ndv. plebános rövid, de lelkes szavakkal méltányos dolognak tartotta, hogy a kongresszus elsősorban mély háláját fejezze ki az Ur Jézusnak, a kinek szent sugallatára összejöttünk, másodsorban pedig a buzgóságból kifogyhatatlan erdélyi püspök úrnak mélt és főt. Mailáth G. grótnak. Azt hiszi, hogy mindnyájuk nevében szólt és mindnyájuknak őszinte obáját fejezi ki, midőn most Mailáth püspök úr ő méltóságának igen-igen hosszú életet kíván. Ezután a püspök úr áldását adta az egybegyűltekre s a közönség lelkes ovációi közt a kongresszust bezárta. Délután több templomban folyt a gyóntatás, 6 órákor pedig mint fent említém a bódoló körmenet soha nem látott fény és pompával tartott meg. Vasárnap püspök úrnak tartotta a Te Deumot: és a szent misét a belvárosi templomban. Mise alatt áldoztatta a hívőket, többen segítettek neki, 4200 volt az áldozók száma.

Többektől hallottam, hogy a mi püspökünk a hitbuzgalmában utóérhetetlen. Mi ismerjük a Püspök urat, most megismertem őt az egész ország; ugy ezen eucharisztikus kongresszuson, mint a nagygyűlésen újra meg újra elhalmozták a bódolat, tisztélet és ragaszkodás jeleivel.

Az erdélyi r. kath státus középiskolái.

A marosvásárhelyi r. kath. főgymnasium Értesítőjének első lapjait Hager Józsefnek „Néhány szó tanulóink otthonáról“ c. elmefuttatása foglalja el. Azzal kezd, hogy a tanulók legnagyobb része életének legkedvesebb éveit idegenek körében kénytelen tölteni s hogy ezeknek a szállásadóknak gondatlansága miatt erköcslileg és testileg elsatnyul. Az erköcslési és testi nevelés nagyrészt a család kötelessége, nagyon kell tehát ügyelni a szülőknek a helyettes megválasztásában. Azután néhány sorban elmondván, mire kell ügyelni a testi nevelésben, a jellemképzés fontosságáról szól a különösen a rossz társaságnak az ifjú köréből való eltávolítását hangsúlyozza. Az otthon a tanulónak tanulmányi előmenetelére is nagy befolyást gyakorol; kellő ellenőrzéssel rászorítja a tanulót az iskolai feladatok végzésére s rászoktathatja a kötelességérzetre és rendszeretetre. Azonban a nem helybeli tanulók egy részét a teljes szegénység akadályozza abban, hogy egészen megfelelő elhelyezést és gondozást biztosíthassanak maguknak. Az iskolai szállásvizsgálat bizottság eljárása alkalmával sok tanulót a legnagyobb nyomorúságban és egészségtelen lakásokon talált; mindamellett egyesek ezek közül a nyomorgó fiúk közül uri tanuló társaik mintaképei lehetnek.

Ez a kis értekezés rövid foglalata. Nem kimerítő tárgyalása ennek az első rendű iskolaiügyi kérdésnek, hanem csak inkább érintése egyes részleteinek, de azért — talán rövidségénél fogva is — a szülők elolvassák és az észrevételekből okulást merítenek.

A főgymnasium anyagi ellátásának ügyében az államj segítségnek szerződésbe foglalása végett a helyszíni tárgyalás ki volt ugyan tűzve szept. 25-re, de a miniszteri biztos betegsége miatt elhalasztották. Az Értesítőből nem lehetett,

megtudni, hogy vajjon később megtartották-e. Az állami segítség egyébiránt a múlt évben 6000 k. volt, 1900-ra pedig 8000.

Az 1899—1900. év a tanári személyzetben nagy változást hozott. Az igazgatót Karácson Mártont kinevezték a marosvásárhelyi bitközség plebánosává, helyét Rettegi Géza foglalta el. Az Értesítő elismerő szavakkal emlékezik meg Karácson Mártonnak 24 évig tartó finővelő intézeti a 16 éves gymo. igazgatóságáról. A finővelő intézetet anyagilag rendezte és jól felszerelte; a gymnasiumnak VIII. osztályúvá kiegészítése igazgatóskodása alatt történt. A tanári testületet év elején négy új erővel egészítették ki. (Balog József, Blücher Pál, Polgár József, Szlávik Ferencz.)

Az ifjúság erkölcsi nevelése érdekében a szokásos intézkedések megtörténtek. Püspök úr ő méltósága okt. 2-án egy fél napot, a szentgyakorlatok alkalmával (márc. 30. — ápr. 3.) négy napot töltött az ifjúság körében. Az elmelkedéseket ezen alkalomkor Andor György primási levéltáros tartotta. Az „Elő Rózsafüzér“ előkészítője a közel jövőben megalakítandó Mária-társulatnak. Az ifjúság viselete általában megfelelő volt, súlyosabb fegyelmi vétség nem fordult elő. A magaviselethől jó érdemjegyet 188 tanuló kapott (83²/₁₀), szabályszerűt 37 (16⁴/₁₀), kevésbé szabályszerűt 1. Ezzel a kedvező eredménnyel szemben igen nagy az igazolatlanul mulasztók száma (27 tanuló.)

Az iskola okt. 6-án, nov. 5-én, nov. 9-én, márc. 14-én és ápr. 21-én tartott nyilvános ünnepséget, az ifjúság ezeken szavalattal, énekekkel és zenével működött közre.

Az I. osztályban az új rend szerint folyt a tanítás.

Rendkívüli tárgyképen az éneket, francia nyelvet, szabdkézi rajtot, gyorsírást, és vívást tanulták a tanulók.

Az önképzőkör fennállásának ezen harmadik évében 66 ifjú állott be tagnak, ezek közül 24 volt rendszer tag. Beadtak 30 dolgozatot. Írásbeli dolgozatra 3, szavalatra 1 pályadíjat tüztek ki. A kör vagyona 170 K. Vörösmarty születésének emlékére dec. 3-án Vörösmarty ünnepet rendeztek.

A tanári könyvtár vételből és ajándékból 55 művel, Kovács Ferenc hagyatékából 250 művel gyarapodott. A többi szertárak közül különösen a természettani, természetrajzi és földrajzi szertárakat gyarapították. A régiség- és éremtár, Kovács F. hagyatékából 1249 darabban növekedett.

A szegényebb sorsú tanulók segítése sokféle alapról és forrásból történik. A finővelőben 21 alapítványos élvez ingyenes elátást; 6 kézi ösztöndíjas 1200 kor. ösztöndíjat kapott, püspök úr ő méltósága 4 tanulót 340 K. erejéig segített; ezeken kívül 15 különféle forrásból 423 kor. jutalmat osztottak ki részint pénzben, részint könyvekben. De különösen említésre méltó, hogy megalakították a közönség érdeklődő tagjainak bevonásával az *Ifjúsági Segítő Egyesületet* a szegénysorsú tanulóknak anyagilag való segítésére. Az alap állása jelenleg 161 kor., az alap könyvtárában 100 darab iskolai könyv is van. Kovács Ferenc végrendeletileg 4000 koronát hagyott a szegény tanulók segítésére, Karácson M. pedig a finővelőnek engedte át 2000 kor. értékű szőlőjét, hogy a finővelő intézeti tanulóknak legyen szüretelő helye.

Az ifjúság tanulmányi előmeneteléről az Ért. a következő adatokat mutatja; minden tárgyból jeles 7 tanuló (3¹/₁₀), jó 44 (19⁵/₁₀), elégséges 115 (50⁹/₁₀), egyből elégtelen 35 (15⁵/₁₀), kettőből 7 (3¹/₁₀), többől 18 (7⁹/₁₀).

Erettségi vizsgálatra 15 tanuló jelentkezett; ezekből jelesen érett 1, jól 6, egyszerűen 4, az írásbeli alapján ismétlésre utasítottak 1 tanuló.

Az Értesítőt az 1900—1901. isk. évre vonatkozó kimerítő figyelemzetések rekesztik be.

A magyarok megtérítéséről. — Sz. István király.

A kilencedik század végén új nép nevével találkozunk Európ. összes nemzetei krónikáiban. Ungri és Hungri, Ungari, Ungarii, Hungarii és Ungares néven említik. Majdnem egész századon át ritka egyetértéssel, úgyszólván minden évben ugyanazt hirdeti az új lakókról valamennyi.¹⁾ Most Olaszországba törnek, utjokban mindenütt rabolnak, tüzlevással pusztítanak, a híres Nonantola monostort felgyújtják, a szerzetéseket kiölik, a sok drága kodexet tüzre vetik, mindent feldúlnak, az embereket levagdossák vagy rabszóra fűzik, hogy ha nagy váltságdíj érték nem kapnak. Most kimennek Németországba a Rajnáig, a Rajnán át Franciaországba, Aquitániába a pyrenei hegyekig, Burgundiába az Alpokig, s azokon keresztül Lombardiát át vissza Magyarországra és mindenütt ugyanazt művelik. Nem esoda, hogy a népek imáikban kérték az Urat, szabadítsa meg őket a magyarok pusztításaitól. Modena népe például így tohászzkodott Geminian védőszentjéhez:

Confessor Christi, pie Dei Famule,
O Geminiane, exoratio supplica,
Ut hoc flagellum, quod mererur miseri,
Coelorum Regis evadamus gratia.
Nam doctus eras Atilae temporibus
Portas pandendo liberare subditos.
Nunc te rogamus, licet servi pessimi,
Ab Ungerorum nos defendas jaculis.²⁾

Kirohanásaikban nem egyszer érzékeny vereséget is szenvedtek. A 933. merseburgi, de még inkább a 955. augsburgi csapások meglörték erejüket, és mérsékeltek harci kedvöket, míg végre 973-ban létrejött a béke Németország és a magyar nemzet között.³⁾ Ez a békekötés megnyitotta Magyarországot a keresztény hittérítőknek. I. Otto császár még ugyanazon évben Bruno verduni püspököt küldi Magyaror-

1) „Anno 999. venerunt Ungari in Italia, ad fluvium Brentam multa milia Christianorum interfecit sunt ab eis, alios fugarunt et venerunt usque Nonantulam et occiderunt monachos et incendierunt Monasterium, codices multos concremarunt atque omnem depopulati sunt locum.“ Chronic. Nonantulense. Maratori. Scriotores Rer. Ital. tom. I. pars II. pag. 195. — „Anno 901. Gens Hungarorum Longobardorum fines ingressa caedibus, incendiis ac rapinis crudeliter cuncta devastat. Innumerabilis multitudo ietibus sagitarum perit. Episcopi et comites trucidantur...“ Chronicorum Reginonis Abbatibus liber secundus. — „Ungarii Saxonia anno 919. crudeliter vastabant et cum infinita praeda et maxima captivitate atrisque sexus ad proprias reversi sunt terras.“ Annales Corbeiens. Jaffé, Monumenta Corbeiensia, p. 34.

2) Muratori, Antiquitates Italiae mediae aevi, tom. I. p. 22.

3) Otto Imperator senior cum juniore venit Quedlinburg anno 973, ibi celebravit Pascha 10. kal. April., illicque venerunt Legati plurimarum gentium, Romanorum, Graecorum, Italarum, Hungarorum, Danorum, Bulgariorum et Rutorum cum magnis muneribus.“ Annales Lamberti Schafnaburgensis.

szágra, hogy az evangéliumot hirdesse.) Majd a szomszéd passzani püspököt kéri a magyar nemzet, hogy vagy ő maga jöjjön el személyesen közéjük, vagy küldjön alkalmas papokat e célra. Miről Pilgrim passzani püspök következőleg számol be?) 974-ben kelt és VI. Benedek pápához intézett levelében:

„Először is hódolatát és hűségét fejezi ki az egyetemes római szék fölkeint főpappjának. Szívesen látogatta volna már meg személyesen az apostolok küszöbét és jelent volna meg a pápa színe előtt, de ebben a magyarok újonnan megtérő népe gátolta őt. „A neophyta Ungarorum gente huc ire prohibeo.“ A béke alkalmával szerződést kötve e néppel végre bátorságot kaptunk, hogy elmegyünk közéjük és hirdetjük nekik Krisztust, mert a félelem hosszú időn át visszatartotta a hittérítőket úgy, hogy nem mertek oda közeledni. De most a mindenható Isten, ki szokott kegyességében összeszedi a szétszórtakat, megnyitni méltóztatott szívöknek sokáig zárt ajtaját, hogy letéve vadállati kegyetlenségökről, az Úr szelid igájába hajtsák nyakukat. Nevezett magyar nép sok kéréssel hívott, menjek oda magam, vagy küldjem oda embereimet az evangélium hirdetése végett. Küldtem is hozzájuk elég alkalmas szerzeteseket és más papokat. És az isteni kegyelem kezdetben oly nagy sikert szerzett, hogy csak a miad két nembeli előkelők erőből körülbelül 5 ezren fogadták el Krisztus hitét, a kik mindjárt meg is keresztelkedtek. A keresztények pedig, a kik mint foglyok a világ minden tájékáról oda hurcoltattak rabságba, és a kik addig csak lopva szentelheték gyermekeiket az Úrnak, most vetélkedve minden akadály nélkül viszik őket kereszteltetni.“

Azonban bármily jelentékenyek a Pilgrim papjai által létrehozott eredmények, a keresztység megszilárdulásának biztosítása sz. Adalbert püspök érdeme, a ki magát az ifjú fejedelmet, Vaikut is megkeresztelte. Vaik ősmagyar nevét sz. István első vértanu nevével eserélte föl.)

De főapostola a kereszténység megalapításának maga sz. István király, aki nem érte be azzal, hogy csak a papok hirdessék Isten igéjét, a kik többnyire idegenek lévén csak tolmács által szólhattak a néphez: szerte járt maga is, „hirdette az élet igéit, keresztelte a magyarokat“, és az apostolrabszélésének, lángszavának súlyt a világi fejedelem kardja adott.

* * *

A keresztény vallás üdvös hatását a népek életére mi sem bizonyítja fényesebben, mint ama tény, hogy attól az időtől fogva, a midőn Krisztus tana terjedni kezdett a magyarok között, fölhagytak kalandjaikkal, melyek a nemzet európai fönnállását és jövőjét már komolyan veszélyeztettek. A békés fejlődés útjára léptek, mit a kereszténység egyetemes elfogadása siettetett és terményített.

Most ünnepeljük kilencszázados évtordulóját e nagy eseménynek, a keresztény Magyarország megalapításának, melyet István király fényes megkoronázásával adott tudtal a keresztény Európának.

„István atya halála után negyedik évben — így öröközte meg ezt az eseményt Kálmán király óhajására Hart-

vik püspök — isteni kegyelem sugallatára Asztrik főpapot, ki más néven, Anasztáznak is mondatott, a sz. apostolok küszöbéhez küldé, hogy az apostolok fejedelmének, sz. Péternek utódjától kérné a Pannoniában támadt új kereszténység számára bő áldását. Az esztergomi egyházat hatalmas tevével érekségre emelnie a többi püspökséget áldásával erősítene. Királyi koronával is méltóztatnék őt meg erősíteni, hogy ily megtiszteltetéssel támogatva a megkezdett művet Isten kegyelmével állandóvá tehesse. Majdnem ugyanezen időben a lengyelek vezére Miksa a keresztény vallást övével együtt elfogadva, a római szék főpapjához küldött követek által apostoli áldással és királyi koronával kérte magát megkoronáztatni. Kinek kérését helyeselve a pápa, jeles művé koronát készíttetett már, melyet neki áldásával és a királyság dicsőségével megküldeni határozott. De az Úr ismervén övéit, Istvánt méltatta az ideiglenes koroná szerencsésjére, hogy később őt a boldogabb örök korona dicsíte. Meghatározott napon, melyen a kész koronát a lengyelek vezérének akarta küldeni, megelőző éjjel látomásban az Úr aogya megjelent és szóla neki: Tudd meg, holnap az első órában ismeretlen nemzet követei érkeznek hozzád, kik vezérok számára királyi koronát kérnek majd apostoli áldással. Az általad készített koronát tehát vezéröknek, a mint kéri, minden tétozás nélkül adományozd. Asztrik főpap a pápához érkezvén, bölcsen végezte a rábízott tisztelet, elmondta a sz. vezér tetteit és az apostoli széköt az említett jelvényeket kérte, mondván, hogy ily tiszteletre és méltóságra érdemes, mert sok hitetlent hatalmával Istenhez térített. Ezeket nagy örömmel hallván a pápa, mindent megadott. Keresztet is küldött azonfelül, hogy a király előtt apostolsága jelével vitessék. Én, mondván, apostoli vagyok, de ő méltán Krisztus apostola, ki által Krisztus annyi népet magához térített. Azért megengedjük, hogy Isten egyházait a népekkel együtt mindkét jog szerint rendezze.

Asztrik főpap tehát megnyervén mindent, a mit kért, örvendezve tért vissza hazájába. Magával hozta a pápa levelét áldásával, a koronát és keresztet. Erre a főpapok és többi egyháziak, az ispánok a néppel Istvánt, Isten kedveltjét királynak kikiálták. Krizmával fölkenetvén, királyi diadémal szerencsésen megkoronáztatott.)

Már 1012-ben, tehát jóval Hartvik püspök előtt, Thietmar merseburgi püspök, ki az 1012. év elején a bambergi főegyház felszentelésénél Asztrik érsekkel találkozott, így emlékezik meg sz. István király megkoronázataáról: „István Otto császár és Henrik bajor fejedelem buzdítására és kedvesével állította fel országában a püspökségeket, s erre megnyerte a koronát és áldást.“)

E szerint már felállította volt sz. István király a püspökségeket és csak azután koronáztatott meg. És pedig III. Otto császár és saját apósa, Henrik bajor fejedelem ösztönzésére állított püspökségeket.

E korona és az azzal való koronázás kepezte azóta

1) Hartvik, Sz. István első magyar király. Fordította Érdy János Pest, 1854. 13. l.

1) Fejér, Codex Diplom. tom. I. p. 257.

2) Ugyanott, p. 269.

3) „Hic est Geysa dulcis natus, Visione praesignatus, Ante ortum est vocatus, Stephanus a Stephano.“ Sz. István király ünnepének miseszövegében — mise proszójának egyik verse. V. ö. az 1501 Missale secundum chorum alme eccl. Strigon.

2) „Ottonis imperatoris gratia et hortatu gener. Heinrici, ducis Bavariorum, Vaic in repto episcopales cathedra faciens coronam et benedictionem accep.“ Thietmar, Chronicon lib. IV. 38. Migne, Patrol. Curs. Compl. tom. 139. p. 1272.

minden időben nemcsak itthon a törvényes uralkodás és hatalom alapját, hanem az ország és királyság függetlenségének nemzetközi jogcímét is.

Azóta kilencszáz év mult el. De a kereszt és korona ényét kilenc század viharai sem tudták elhomályosítani.

E. K.

KÜLÖNFÉLÉK

— **Püspök urunk** f. hó 23-án gróf Toldalagi Samu udvari káplánjával az esti gyorsvonattal székelyre szerencsésen visszaérkezett.

— **A pápa és a király válasza Majláth püspök urunknak.** Az eucharisztikus kongresszusból Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök urunk a gyűlés tagjai nevében üdvözlő és hódoló táviratokat küldött XIII. Leó pápának és I. Ferenc József apostoli királyunknak. E táviratokra most megérkezett a pápa és a király válasza s ezek így hangzanak :

Főtisztelendő Majláth erdélyi püspök
Budapest.

Róma, aug. 18. 3 óra 40 p.

A papok és hívek eucharisztikus kongresszusa által kért apostoli áldást a pápa ö Szentsége készségesen atyai érzülettel küldi.

Rampolla bibornok.

Gróf Majláth püspök
Budapest.

Ischl, aug. 18. 6 óra 40 p. este.

Ó cs. és kir. apostoli Felsége a tegnapi sürgöny tartalmát őszinte megelégedéssel vette tudomásul és engem megbizni méltóztatott, hogy az eucharisztikus kongresszusnak kegyeletes megnyilatkozásáért az ő szívélyes köszönetét tolmácsoljam.

A kabinetiroda főnöke :

Schiesl lovag.

— **Sz. István** első és szent királynk ünnepét méltó fényvel ülte meg városunk közönsége. Kivilágítás, zászlómozgás képviselte a hazafiasság külső jeleit. Es minden igaz magyar hazafi bensejében, szívében fennen lobogott a vallásos és hazafias magasztos érzelmeknek lángja, mely tisztító és nemeseítő tüzével összeforrasztotta a szíveket, egyesítette az elméket: nagyinak és boldognak látni ezt a sokat szenvedett magyar hazát! D. e. 9 órakor az összes batóságok képviselőinek és nagyszámu közönség jelenlétében a székesegyházban ünnepélyes szent mise volt, melyet nagys. Uffalusi J. dr. apátkanonok ur végzett. A szt. mise után a szt. Istvánt dicsőítő szt. beszédet Szabó György székesegyh. káplán mondotta, mely mély hatást gyakorolt az összes jelenvoltsokra.

— **Növendékpapok figyelmébe.** Az egyházmegyei növendékpapok kötelesek f. é. szeptember hó 3-án este, vagy 4-én reggel a károlyfehérvári püspöki

papnevelő intézetben megjelenni és illetékes lelkészük ajánló levelét az intézet igazgatójának bemutatni. Az intézet igazgatósága.

— **Személyzeti.** Czinege István a brassói róm. kath. főgymn. igazgatói teendőivel ideiglenesen megbízott r. tanár az igazgatói teendőktől felmentetvén, a brassói főgymn. igazgatójává Bándi Vazul csiksomlyói róm. kath. főgymn., finövelő-intézeti- és internatusi igazgató nevezetett ki. A csiksomlyói főgymn. igazgatói teendőivel ideiglenesen Pál Gábor csiksomlyói főgymn. r. tanár bízott meg; a finövelő és internatus igazgatója — mint azt lapunk mult számában már jelezttük — Bálinth György gyulafehérvári róm. kath. főgymn. r. tanár és finövelő-intézeti aligazgató lett. Athelyezettek: Péchy Jenő h. tanár a marosvásárhelyi róm. kath. főgymn.-tól a székelyudvarhelyi róm. kath. főgymn.-hoz, Szporny János és Wolf Károly a brassói róm. kath. főgymn.-tól a gyulafehérvári róm. kath. főgymn.-hoz h. tanári minőségben, Szporny János egyuttal a gyulafehérvári finövelő-intézet aligazgatójává nevezetett ki. Kinevezettek továbbá: Fazakas Gáspár és Ráduly Simon egyházm. paptanárljelöltek a csiksomlyói- és Reithoffe Rezső tanárjelölt a brassói róm. kath. főgymn.-hoz h. tanárokká. — Kántortanítókká kinevezettek: Bakó Károly Sztegyházas-Olábfaluba, Simon Elek Alsó-Járára és Tóth Kelemen Szász-Zsomborra.

— **A kath. nagygyűlésen** az erdélyi egyházmegyéből jelen voltak: Püspök urunk ö méltósága Toldalagi Samu gróf káplánjával; továbbá Fabián Sándor nagyprépost, Murányi Kálmán főesperes-plébános, Szabó György és Rancz János alesperes-plébánosok, Erdélyi Károly dr. igazgató, Novotni Endre, Albert Ferenc, Buslig József, Gyártás Tibamér dr., Fejér Gerő dr., Eröss József, Szélyes Dénes, Olti Mózes, Balog J., Czibalmos J. tanárok, Császár Károly, Gegő György plébánosok, György Ilyés bitoktató, Noszkó Béla, Bánlith Vilmos káplánok, Tunyogi Csapó Endre alszerpap. A nagygyűlés végén hódoló tiszteletüket mutatták be püspök urunk ö méltóságának, ki örömeinek adott kifejezést, hogy ily szép számmal jelentek meg egyházmegyénk papjai.

— **Halálozás.** Dr. Kóródy Péter theologiai tanár nyári szünideje szomoruan végződött. Edes atya Kóródy Dénes volt 48 as hónap, új-tusnádi birtokos f. hó 20-án szívvelhűdés következtében hirtelen elhalt. Temetése nagy részvét mellett f. hó 22-én volt. Ö. v. f. n.! Kóródy P. dr.-nak ez uton is igazi részvétünket fejezzük ki.

— **Gyermekest Torján.** Nagyboldogasszony napján szép és sikerült előadás folyt le községünkben. A katholicismus 900 éves feunállásának napján, a kicsinyek a kivilágított község ház nagytermében hála és örömmérmelüket mutatták be vallásunk alapítójának és legfőbb urának, Jézusnak. Nagyon találó volt a darab, melyet előadtak: „Az év és gyermekei.“ Az egész ezüendő és gyermekei a tavasz nyár, ősz, tél mindnyájan megfelelő jelmezekben hódoltak az isteni Udvözítőnek. Es estélyen részt vett a papság, a birtokos családok és a hívek nagy része, kik mindnyájan osztozkodtak a gyermekek örömeiben és azon jó gondolottal távoztak, hogy még most is találhatók olyanok a kis gyermekek közt, kikre számíthat az egyház a jövőben is. Az előadás sikeréért mély köszönet mélt. Apor Jánosné báró-

nének és nagys. Pekri Gáborné urnőnek, kik sokat fáradtak a gyermekek betanításában és gondoskodtak a terem díszítéséről. A tiszta jövedelem átt lett adva a helybeli plebános urnak, a templomban teiállítandó „Jézus sz. Szív“ szobor alapjára. — Egy jelenvolt.

— **Kérelem.** Hol nagy és égető a szükség, ott önkénytelenül kitör a sohaj és összekulesolt kezekkel riuánkodik segítség után a földhöz tapadt szegénység. Az 5-öd fél ezer róm. kath. lelket számláló vizlendvai plebánia szegény népe nevében, mely évenként idegenbe kénytelen vándorolni, hogy szorgalmas munkájával megkereshesse a zord telre szükséges élelmet, s mely aránytalanul kis, csak 600 szemből befogadó, s ép azért csak kápolnának nevezhető plebánia templomát szeretné megnagyobbítani, lépek a nagyérdemű és jó szívű közönség elé, s a valósághoz hiven esetetve türethetetlen helyzetünket, a legnagyobb alázattal esedezem, hogy mivel adakozásunk és önmegadóztatásunk után obajtott célunkat el nem érhetjük, könyöradamányvaival, melyeknek 1 évig hírlapok útján országsszerre való gyűjtésére a Nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter Urnak 66728 sz. a. 1900 évi július hó 3-án kelt magas engedélye jogot ad, segíteni méltoztassék. Bármely, még oly csekély adományt, mely alábbi címenre beküldetni és a hírlapokban nyilvánosan nyugráztatni fog, fogadjja a nagyérdemű közönség előre is legmélyebb hálám és köszönetem kifejezését azon ígérettel, hogy jószívű adakozóinkért és jötevőinkért imádkozni és rájuk Isten áldását kérni fogjuk. Félteit szent ügyünket a nagyérdemű közönség által Jézus legszentebb Szívének felajánlva maradok teljes tisztelettel Vizlendván, 1900. évi augusztus 18-án Krisztusban szolgálja Csizvári József plebános helyettes. Up. Szarvaslak. Vasvarmege.

— **Uralkodók sötét napja.** Az egész világ hiszi, hogy a péntek rossz nap, s különösen annak tartják Franciaországban, a hol a máskor zsufolt vonatok majdnem üresen járnak. Ugy, hogy az idegen legjobban teszi, ha ezen a napou utazik. Az uralkodókra nézve azonban újabbán vasárnap kezd veszedelmessé lenni, s ezt is a francia lapok konstatálják a következő statisztikai kimutatással kapcsolatosan: Umberto királyt vasárnap ölték meg, de már 1878. március 17, és 1893. március 25-én, tehát ugyancsak vasárnap követtek ellene merényletet. Berry hercegnét 1880. február 13-án vasárnap szúrták le törrel, II. Sándor Oroszország cáija 1881. március 13-án bomba merényletnek esett áldozatul. (Ennél a két utóbbi esetnél még a babonások tizenhárom száma is szerepel); Carnot elnököt 1894. június 24-én szúrta le az ő anarchistája és Canovas spanyol miniszterrel 1897. egyik vasárnapján végzett az orgyilkos.

— **A vaskorona.** A monzai székesegyház legbecsebb kincse a vaskorona, melyet Umberto temetésekor koporsójára helyeztek. A korona nagyomány szerint a hatodik századból való s a régi longobárd királyoké vala. Az egész egy nyolc centiméter szélességű, aranyvirágokkal és 22 drágakövel ékített arany abrasos. Atméréje 16 centiméter. Vaskoronának nevezetik a beléfoglalt ereklyétől, melyről azt tartják, hogy az Úr Jézus keresztje szögeinek egyike. A longobárdi királyság kimultával Nagy Károly tette azt

fejére. Ezzel koronáztak sok német császárt is. 1805-ben Napoleon tette a fejére. Az osztrák uralkodók közül csak I. Ferdinánd viselte azt. 1859-től 1866-ig Rómában őrizték. Azóta Monzában van. Két rend vette tőle elnevezését: az I. Ferenc által alapított vaskorona-rend s az olasz korona-rend.

— **A pénztári hivatal tisztelettel kéri a tag- és előfizetési díjak s az esetleges hátralékok mielőbbi beküldését.**

Pályázatok.

— A t. évi szeptember 8-ig betöltendő *ujtva* róm. kath. kántortanítói állomás jövedelme: 205 frt. készpénz, 12 kat. hold adómentes szántóföld, 1/2 hold kaszáló, 400 öl szőlőnek való föld, 1 1/2 hold kert, 3 öl tűzifa (melyből a tanterem is fűtendő), lakás, pince, istálló, padlás, temetések után stóla. Az osztatlan iskolát és ismétlősöket tanítja s az alvinci templomban ünnepe s vasárnapokon orgonál. Tanítónők, nem okleveles tanítók is pályázhatnak. Alvinc, 1900 aug. 17. Lelkészi hivatal.

— A *csik-ajnádi* államilag segélyezett községi iskolánál egy évi havi előleges részletekben fizetendő 800 korona készpénz fizetéssel, 100 korona lakáspénzzel javadalmazott tanítói állomásra pályázat hirdettetik.

Kötelessége a tanítóknak: A mindennapi és ismétlő fiugyermekeket tanítani. A plebános felügyelete alatt tanítani a kátét, bibliát és templomi énekeket.

A pályázati határidő folyó évi szeptember hó 15 éig tűzetik ki.

A megválasztott tanító köteleztetik állomását folyó évi október 1-ő napjáig elfoglalni.

A pályázatok Csik-Szent-Mihályra, u. p. Csik-Szépviz, az iskolaszék elnökségéhez küldendők.

A községi iskolaszék megbízásából:

Sipos Péter,
iskolaszéki jegyző.

— **A székelyfalvi** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. — Fizetése: 1) az erdélyi róm. kath. iskola-alapból évi: 226 korona. 2) Dániel Zsófia-féle kegyes alapítványból 23 k. 34 fillér. 3) Dániel Zsófia-féle kegyes alapítvány termény tíz évi átlag szerint számítva 24 veka, fele tiszta buza, fele rozs, értéke: 38 k. 40 fillér. 4) Fapenz: 14 k. 40 fill. 5) Az anyaegyház és filiákból kepe címen: 152 k. 60 fillér. — 6) Tandíjból: 24 korona. 7) Stolaria jövedelem évi átlaga: 40 korona. 8) Két hold szántóföld évi értéke: 60 korona. — 9) A vámos gálfalvi róm. kath. temető tüvének évi értéke: 4 korona. 10) Allamsegély 232 korona és 11) az arra jogosultnak ötöd éves korpótlék az államtól 100 korona. Összesen: 914 korona 74 fillér. — Ezenkívül az iskolaépületben két szoba és előszobából álló lakás, meléképületek és megfelelő konyhakert. Kötelességei: A hat osztályu vegyes iskolának önálló vezetése és az ismétlők tanítása. A kántori, sekrestyési és harangozói teendők pontos és buzgó teljesítése: a két utóbbiban vasár. és ünnepnapokon a megyebíró és egy egyháztanácsos állandóan segít. — A kellően felszerelt folyamodványok f. é. szeptember 9-ig alulírotthoz benyújtandók és szeptember 9-én személyes megjelenés kívánatik. Az állomás szeptemberben okvetlenül elfoglalandó.

Mártonffy Sándor,
lelkész.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Ágost.
Szerkesztőtársak: Bálinth György, Eröss József, Péter János dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.